

nek. *Jándi* Dávid újabb képei nem tanuskodnak ennek a szűkszavú, de tehetséges művésznek fejlődéséről. *Mi-*

kus Sándor finom arcképszobairól, melyek az előző kiállításon is szerepeltek, már megemlékeztünk.

Genthon István.

Zene.

Assisi Szent Ferenc Naphimnusza.

Br. Korányi Frigyes kantátéja.

A képzett műkedvelőénekesekből és muzikusokból, jórészt azonban hivatásos művészekből szervezett Budapesti Ének- és Zenekaregyesület minapi műsora eleve is szokatlan érdeklődést keltett. A testület hangversenyein, nagy tudású, kitűnő karnagya, Lichtenberg Emil jóvoltából már egy negyedszázad óta majdnem kizáróan Schütz, Händel, Haydn, Mozart, Beethoven, főleg azonban Bach és mindig csak újra Bach legnagyobb szabású műveit halljuk, érthető tehát, hogy egy teljesen új név s még hozzá a jelenkori Magyarország egyik kiváló államférfiának zeneszerzői bemutatkozása meglepetést, a mindenkor támaszkodók és mindentjobbantudó fejlesztő körében óvatosságot eredményezett. Ezzel szemben egyszerű ténymegállapítás, hogy Szent Ferenc Naphimnusza olyan gyönyörű és megnyugtató hatást váltott ki a klasszikus műsorokon nevelődött közönségben, hogy ezzel minden gáncsoskodás elvesztette jogosultságát. Azokat pedig, akik a szerző politikai és művészi tevékenysége között vélnek érthetetlen összefüggéseket felfedezni, felvilágosítjuk, hogy mind a kantáté, mind a nemrégiben ugyancsak nyilvánosságra került vonósnégyes, két más quartettel egyetemben még Korányi Frigyes pénzügyminisztersége előtti időben keletkezett.

A kantáté (vegyeskar, nagyzenekar tenorszóólóval) stílusa polifon, imitációs, eleinte teljesen lírai jellegű, majd oratóriuszerűen kiszélesedő, amelyben arioso és recitativ elemek váltakoznak egymással. A költői szöveg

képeit és hangulatát gazdag zenekari aláfestés teszi plasztikussá. A zenében világosan tükrözik vissza Szent Ferenc lényének végtelen szeretetreméltósága és az az ellentét, ami mélységes világfájdalma és Isten világának minden szépségét és csodáját ittas, naiv lélekkel magábaszívó, szeretettől túláradó élete között fennáll. Ennek megfelelően a bevezetés «doloroso» hangulata mindig derűsebb, világosabb színekbe enyhül, hogy egy nagy kifejlődés csúcspontján hangozzék fel a Naphimnus, hálaadás az Úrnak, amiért áldásaiban részesülhetünk. A mű minden felesleges páthosztól ment bensőséges, lírai karaktere Liszt, és a nagy német romantikusok, Schumann, Wagner hatására mutat, míg világos formszerkezete francia ihletésre vall. Harmóniai alapja telt hangzású, témáinak vonalai pregnánsak, átváltoztatásra és ellenpontos feldolgozásra rendkívül alkalmasak. Hangszerelésének gazdag színezete és ökonómikus jellege teszi lehetővé, hogy a valamennyi zenei tényezőt egyesítő, ünnepélyes záróhymusz új fényben és erőben tüntesse fel az alaptémákat és nagy szabású emelkedettségben zárja le a szívet-lelket üdítő alkotást.

Báró Korányi műve őszinte, nagy sikert aratott. Lichtenberg karnagy és gárdája nagy gondal és szeretettel interpretálta a művet. Az előadás fénypontja volt Székelyhidy Ferenc dr. gyönyörű éneke és átszellemült deklamációja.

A bemutatott ujdonság előtt két fenséges Bach-kantáté: «Bleib bei uns, denn es will Abend werden» és «Ach Gott wie manches Herzeleid» került előadásra. Utána Schubert hatalmas diadaléneke, «Mirjam» hang-

zott fel. Sándor Erzsí, Sztojanovits Lilly, Matuska Miklós és Zalánfi Aladár, a kórus és zenekar egyaránt feladatuk magaslatán álltak. Fényes volt

a hangversenyt végighallgató közönség is, élén a kormányzóval és családjával, a társadalmi és politikai élet számos kiválóságával.

Zeneirodalom.

Nem mulaszthatjuk el, hogy egyszer alaposabb szemlét adjunk a zene-kultúrának igen fontos területéről, az új magyar zenetudomány haladásáról. Az új magyar műzene kibontakozásának nagy lendülete természetszerűen megindította az elméleti kutatások egész sorozatát is. Egymásután látnak napvilágot a magyar zene történetének eddig teljesen ismeretlen, vagy tévesen ismert adatait modern kritikai feldolgozásban nyújtó művek, amelyek láncszemet láncszemre fűzve, lassú, kitarató munkával tárják elénk a magyar zene fejlődésének egységes képét. E történeti kép megrajzolásához különösen fontos eszköz a népdalgyűjtés, mert a magyar népdal évszázadokon keresztül közkinccse volt a nemzetnek, amely át és átszötte műzenéjének minden területét. Örömmel üdvözöljük tehát a népdalgyűjtésnek bármily szerény keretek közt újra meginduló mozgalmát, amely eddig ismeretlen kincseket hoz felszínre. Két lelkes gyűjtő is akadt, akik a moldvai magyarság, a csángók dalaira ráhívták a figyelmet. *Domonkos Péter Pál* «Moldvai magyarság» címen megjelent könyve (1931 Csík-somlyó) általában foglalkozik a Tatros, Beszterce, Pruth és Szereth partjain lakó, sokak hite szerint az őshazában, Etelközben visszamaradt ősmagyar ivadékokkal. Nagy szeretettel tárgyalja múlt és jelen sorsukat, szomorú elszigeteltségüket, értékes művészetüket. Utóbbi során zenéjükéről sem feledkezik meg s mintegy 65 népdalt tesz közzé, amelyeket hallás után jegyzett fel. Bár ezek a feljegyzések fonográf híjján nem lehetnek tökéletesek, mégis nagy értékűek, mert felhívták

a zenetudósok figyelmét az ősi stílus eme rendkívül érdekes megnyilatkozásaira és utat mutattak a további kutatásra.

Ezt az utat járta be a Kodály és Bartók világhírű iskolájából kikerült kitűnő fiatal zenetudós, *Veress Sándor*, aki elődjéhez hasonlóan fáradságot nem ismerve járta be a moldvai magyar terület déli részét, hogy 57 fonográfhengeren 137 dallammal gazdagítsa a magyar zenei folktore gyűjteményét. (Ethnografia, 1931. 3. füzet.) Ezekből derült ki, hogy milyen fontos, szerves kiegészítő része a csángók népdala a magyar népdalgyűjtésnek. Az ősi cífrázatokban gazdag előadás oly tisztasággal él itt, hogy az új stílus nem is tudott eddig gyökeret verni. A régi stílus minden faja feltalálható náluk, az ötfokú skálában mozgó dallamoktól kezdve a különféle tánc- és gyermekdalkokig.

Természetesen még sok a fel nem dolgozott anyag. Fel kellene kutatni az eloláhosodott falvak népzenejét is, az északi terület falvait, ahol még lehetne nyomokat találni arra vonatkozóan, hogy milyen elemekből áll ennek a délitől nyelvjárásban is anynyira elütő területnek paraszttzenéje. Reméljük, hogy Veress Sándor eddigi szép eredményeit folytatólagos kutatásaival még gazdagítani fogja.

*

A magyar zenetörténetnek nagy-tudású forráskutatója és biográfusa, *Szabolcsi Bence* legújabb munkája *A XVI. század magyar históriás zenéjére* vonatkozik (Irodalomtörténeti Közlemények, 1931). A dalomgyűjtés egyik legfontosabb fordulópont-